

- об'єктивність;
- обґрунтованість і доказовість результатів;
- відкритість всіх етапів моніторингу;
- публічність дій;
- громадянська активність учасників» [4, с. 61].

Також при розширенні функцій Управління забезпечення прав людини необхідно мати на увазі, що «суб'єкти громадського контролю можуть здійснювати контроль в найрізноманітніші способи, що не мають виходити за рамки закону, використовуючи один чи кілька інструментів контролю, постійно чи тимчасово, публічно чи особливо не афішуєючи свою діяльність, що залежить від конкретних цілей та завдань, поставлених перед суб'єктом» [4, с. 61].

Висновок. Виходячи з виняткової значущості загальнолюдських цінностей в праві, відображених у фундаментальних цивілізаційних принципах права та закріплених на конституційному рівні, подальше реформування системи МВС України в цілому, а також діяльність Національної поліції слід спрямовувати у руслі підвищення рівня захищеності сукупності прав, що розкриваються у змісті категорій «справедливість, рівність, свобода та гуманізм».

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 21.02.2019 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-vr> (дата звернення: 17.10.2019).
2. Баглай С. В., Каменєв М. В., Крапивін Є. О., Юрчик І.В. Права людини в діяльності української поліції – 2017. Аналітичний звіт / заг. ред. Крапивіна Є. О. Київ: Софія-А, 2018. 208 с. URL: http://umdp.info/wp-content/uploads/2018/06/PL_2017_text.pdf (дата звернення: 17.10.2019).
3. Управління забезпечення прав людини // Національна поліція : офіц. сайт. URL: <https://www.npu.gov.ua/about/struktura/struktura/upravlinnya-zabezpechennya-prav-lyudini.html> (дата звернення: 17.10.2019).
4. Делеменчук О., Кобзін Д., Матвійчук О., Москалюк О. та ін. Права людини в діяльності поліції : практ. посіб. 2016. 79 с. URL: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/12804.pdf> (дата звернення: 17.10.2019).

Одержано 28.10.2019

УДК 347.73

Дар'я Вікторівна КОРОБЦОВА,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-4753-7433>

ДОСТАТНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАГАЛЬНОСУСПІЛЬНИХ ПОТРЕБ

Принцип доступності до загальносуспільних потреб та достатності їх бюджетного фінансування визначає, що бюджетна система у країні повинна бути побудована таким чином, щоб державні та місцеві бюджети були не тільки рівними у правовому відношенні стосовно бюджетних повноважень задіяних суб'єктів, а і враховували особливості відповідних адміністративних територій стосовно природних, трудових, фінансових, матеріальних ресурсів. Відповідно до Конституції України, кожен громадянин України має право на достатнє харчування, одяг, житло, медичне обслуговування, безпечне довкілля і якість харчових продуктів (ст. 48–53 Конституції України). Держава повинна забезпечувати доступність громадян до освіти і дбає про розвиток фізичної культури та спорту, забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя. Щоб ці соціальні послуги, які гарантуються Основним Законом, були доступними, необхідне відповідне фінансування з державного та місцевих бюджетів. У майбутньому пропонується закріпити на рівні громади види соціальних послуг, які повинні фінансуватися за рахунок коштів державного бюджету і бути розподілені в залежності від кількості мешканців території, на якій вони надаються.

Відповідно до проєкту адміністративно-територіальної реформи, за рахунок коштів держави органи державної влади будуть надавати наступні послуги:

- соціальна допомога через територіальні центри у громадах;
- адміністративні послуги через центри їх надання;
- управління школами та дитячими садками;
- первинна медична допомога;
- утримання та організація роботи клубів, будинків культури, бібліотек, стадіонів, спортивних майданчиків;
- виплата пенсій, субсидій, забезпечення пільгами;
- казначейське обслуговування;
- контроль санітарного та епізоотичного стану;
- реєстрація актів цивільного стану [1].

Стабільність фінансування цих послуг та інших загальносуспільних потреб повинна забезпечуватися плануванням коштів у фіксованому процентному відношенні до кількості мешканців, які отримують ці послуги на даній території. У чинному БКУ передбачено при плануванні бюджету застосовувати фінансовий норматив бюджетної

забезпеченості, відповідно до якого розраховується гарантований державою в межах наявних бюджетних коштів рівень фінансового забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами місцевого самоврядування, що використовується для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів. Вказана норма, на жаль, як правило, не працює, оскільки межі наявних бюджетних коштів для цих послуг мінімальні. При плануванні бюджетів, на жаль, спочатку визначається обсяг доходів на майбутній бюджетний період у державному та місцевих бюджетів, а потім визначаються стосовно вказаного фінансового нормативу обсяги коштів і напрями їх витрачання. Для стабільного та достатнього фінансування загальносуспільних потреб бюджетним споживачам доцільно спочатку визначати необхідні види витрат та обсяги їх фінансування, а потім під ці витрати встановити доходи в потрібній кількості у відповідному бюджеті.

Наприклад, у науковій літературі обговорюється проблема доступності вищої освіти в Україні, яка гарантується Конституцією України і залежить від плати за освіту, що покладається не тільки на державу, а і на здобувача освітніх послуг. Розглядаючи цю проблему, Л. С. Шевченко приходять до висновку, що «подальший розвиток платної вищої освіти в Україні є певною мірою виправданим. Однак платність освіти повинна мати спеціальні фінансові компенсатори: гранти державних і приватних освітніх фондів; спеціальні стипендії для обдарованої молоді; ваучерне фінансування вищих навчальних закладів; розвиток студентського кредитування. Потрібні рішучі заходи з детінізації оплати навчання у вищому навчальному закладі» [2, с. 16].

У рішенні Конституційного Суду України встановлюється, що доступність освіти, як конституційна гарантія реалізації права на освіту на принципах рівності, визначених статтею 24 Конституції України означає, що нікому не може бути відмовлено у праві на освіту, і держава має створити можливості реалізувати це право. І далі суд вважає, що виходячи з суспільних потреб та розмірів бюджетних призначень, визначених у законі про Державний бюджет України, формується державне замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою за напрямками і спеціальностями відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів [3].

Це рішення надає право кожному громадянину за рахунок бюджетних коштів здобути вищу освіту, проте для його реалізації потрібно закласти принцип доступності загальносуспільних потреб у матеріальну бюджетну діяльність.

Враховуючи наявність і потребу у вищих навчальних закладах, держава розподіляє між ланками бюджетної системи заплановані кошти на їх утримання, що потребує чіткого дотримання вказаного фінансування.

Доступність безоплатної медичної допомоги, що гарантується громадянам як загальносуспільна потреба, також розглядалася Конституційним Судом України, оскільки сутність терміну «безоплатність медичної допомоги», наприклад, на думку Міністерства охорони здоров'я України, вичерпується відсутністю безпосереднього розрахунку пацієнта за одержану послугу не лише в момент, а й до та після її надання. У цьому разі витрати на медичну допомогу відшкодовуються за рахунок бюджету, страхових фондів або інших джерел, визначених законодавством [4].

Актуальним залишається вирішення питання про реалізацію права громадян на доступність безоплатних медичних послуг, оскільки у бюджетах не вистачає на це грошей. При обговоренні цього рішення Конституційного Суду України фахівці прийшли до висновку, що «...на сей час фінансування закладів охорони здоров'я сягає лише 40 відсотків від потреби і здійснюється за так званим «подушним» принципом. Нестача державних коштів веде до того, що безоплатна медична допомога заміщується платною» [5].

Враховуючи наведені приклади щодо реалізації права громадян на освітні та медичні послуги, потребує законодавчого впровадження принцип доступності до загальносуспільних потреб щодо вирішення питань стосовно бюджетного фінансування вищої освіти кожному бажаному раз у житті та переліку і обсягу фінансування безоплатних медичних послуг усім громадянам, що мешкають на відповідній території за адміністративним поділом, тобто відповідним бюджетним споживачам.

Потрібно враховувати, що достатність бюджетного фінансування доступних загальносуспільних потреб залежить від наявних фінансових ресурсів у бюджетах, що складають бюджетну систему. З цих позицій дуже важливо переглянути джерела наповнення доходної бази бюджетів. Слушною можливо вважати пропозицію авторів адміністративно-територіальної реформи стосовно закріплення за місцевими бюджетами наступних платежів: 60 % податків на доходи фізичних осіб, 25 % екологічного податку; 5 % акцизного податку з реалізації підакцизних товарів; 100 % єдиного податку; 100 % податку на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності; 100 % податку на майно (нерухомість, транспорт, земля) [6].

Висновок. Реалізація принципу достатності залежить від доступності і повноти фінансування загальносуспільних потреб, і тому важливо поєднати ці складові у принцип бюджетної діяльності як принцип доступності до загальносуспільних потреб та достатності їх бюджетного фінансування.

Список бібліографічних посилань

1. Адміністративний піриг. Як зміниться територіальний устрій України. *Кореспондент*. 29.05.2015. № 21. URL: <http://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/3522321-administrativnyi-pyrih-yak-zminytsia-terytorialnyi-ustrii-ukrain> (дата звернення: 17.10.2019).

2. Шевченко Л. С. Вища освіта: політика «розподілу витрат» та її ризики в Україні. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. 2011. № 2 (5). С. 5–19.

3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини третьої статті 53 Конституції України «держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах» (справа про доступність і безоплатність освіти № 1-4/2004) від 04.03.2004 № 5-рп/2004 //

Конституційний Суд України: офіц. вебсайт. URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/ylst?currDir=9504> (дата звернення: 17.10.2019).

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу № 1-13/2002 від 29.05.2002 р.). *Офіційний вісник України*. 2002. № 23. Ст. 1132.

5. Право на безоплатну медичну допомогу: реалії сьогодення // Міністерство юстиції України: офіц. сайт. 23.05.2016. URL: <http://old.minjust.gov.ua/7393> (дата звернення: 17.10.2019).

6. Адміністративний пиріг. Як зміниться територіальний устрій України. *Кореспондент*. 2015. № 21.

Одержано 21.10.2019

УДК 351.741(477)

Христина Олександрівна КОСТЕННИКОВА,

*старший лаборант кафедри тактичної та спеціальної
фізичної підготовки факультету № 2*

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВПЛИВ ЗМІНИ КІНОЛОГА НА ПОВЕДІНКУ Й ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ СЛУЖБОВОГО СОБАКИ

Використання собак кінологічними підрозділами Національної поліції України є важливим кроком на шляху до спрощення та удосконалення роботи даного відомства. Важливість застосування тварин обумовлена ефективним виконанням ними наступних завдань: затримання злочинців, пошуку зниклих людей і наркотиків, використання їх під час проведення спеціальних операцій.

Для служби в правоохоронних органах потрібні сміливі, помірно злісні собаки, які не розгублюються при дії сильних подразників і вміють при необхідності «пускати в хід зуби». Найбільш пристосованими для розшукової служби є собаки породи німецька вівчарка. Ці собаки досить універсальні, добре пристосовуються до будь-яких кліматичних умов і мають усі необхідні службові якості. Для пошуку наркотиків, вибухових речовин, трупів можна використовувати крім німецької вівчарки службових собак породи доберман-пінчер, ердельтер'єр, ротвейлер, а також мисливських собак породи спанієль, фокстер'єр, ягдтер'єр.

Відносини собаки і кінолога можуть безпосередньо впливати на якість роботи, тому зміна кінолога для собаки може негативно впливати на ефективність виконання поставлених завдань. Собаки реагують і поведуться по-різному з різними людьми, в залежності від того, наскільки вони знайомі один з одним. Зазвичай, собаки швидше реагують і більш виконавчі з людиною, яка їх виховувала, або ж з добре знайомою людиною. Однак, на сьогодні, у кінологічній службі Національної поліції України працює 929 службових собак і лише 646 кінологів, таким чином, дуже часто виникають ситуації коли собака-поліцейський працює з різними кінологами.

Слід відмітити, що на теперішній час майже відсутні дослідження, які б підтверджували чи спростовували факт залежності зміни кінолога на продуктивність роботи собаки-поліцейського. Більшість досліджень проводяться для визначення важливості досвіду кінолога, а не взаємозв'язку кінолога з собакою. В той же час, деякі дослідження показали можливість собак працювати з декількома кінологами, але відсутні дослідження щодо продуктивності роботи, в залежності від породи собаки зі знайомим та незнайомим кінологом.

Тому, з урахуванням значної важливості собак в роботі поліцейських підрозділів у сучасних умовах, виникає гостра необхідність проведення досліджень на тему – скільки часу необхідно собакам для того, щоб адаптуватися до нового кінолога і які найкращі способи управління цим переходом в залежності від породи собаки або її характеристик. Це дасть можливість для більш продуктивної і ефективної роботи всіх підрозділів Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Антонов В. А., Шевченко О. О. Застосування службових собак у роботі Національної поліції України // Шляхи покращення професійного рівня працівників кінологічних служб: тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 груд. 2018 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. С. 91–92.

2. Министерство внутренних дел РФ, Ростовская школа служебно-розыскного собаководства: учеб. пособие для специалистов-кинологов органов внутр. дел. Ростов н/Д., 1995. 64 с.

3. Kuhne F., Hößler J. C., Struwe R. Effects of human-dog familiarity on dogs' behavioural responses to petting. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 2012. No. 142:176–181.

4. D'Aniello B., Scandurra A., Prato-Previde E., Valsecchi P. Gazing toward humans: A study on water rescue dogs using the impossible task paradigm. *Behav. Process.* 2015. No. 110:68–73.

5. У Національній поліції «працює» 929 собак // Zik.ua. URL: https://zik.ua/news/2019/04/02/u_natsionalniy_politsii_pratsyuie_929_sobak_1543109 (дата звернення: 17.10.2019).

6. You Are not of My Handler! Impact of Changing Handlers on Dogs' Behaviours and Detection Performance // NCBI. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6211013> (дата звернення: 17.10.2019).

Одержано 21.10.2019